

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL X

No. 14

30

MARTIE

1930

In acest număr: O mare biruință de Octavian Goga; Sf. Andrei, poezie de D. Ciurezu; Politica românească într'o nouă fază: Congresul partidului poporului de Alexandru Hodoș; In parasemi de I. Agârbiceanu; Politica tratatelor comerciale de Gr. Niculescu-Buzești; Războiul României în lumină rusească de V. P. Râmnicănu; Stăpânii României de astăzi de Radu Arieșanu; Cronica politice externe: Situația politică în Anglia; Bugetul Ungariei de V. P. R.; Gazeta țimată: Buricul pământului de Septimiu Corcoduș; Insemnări: Moșunea, Mână tare, O recunoaștere tacită, Alarmismul financiar, Nu vrea Blumenfeld! Dezertori de diferite mărimi, etc. etc.

CLUJ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

© BCUCluj

Țara Noastră

O mare biruință

Congresul partidului poporului ținut zilele trecute la București a depășit cu mult în importanță manifestările politice similare și s'a transformat într'un mare eveniment, pe urma căruia marasmul vieții noastre publice s'a risipit dintr'odată. Opinia publică a tresărit înviorată, lumea a întrezărit un nou orizont dincolo de bălăcăreala actualității și seva unei energii purificatoare s'a ivit în conștiința mulțimii. Ca o urmare imediată, s'a văzut, cum guvernul pierzându-și capul, confiscând toată presa din Capitală, schițează de-atunci diverse mișcări desordonate fără să se poată reculege.

Congresul în chestiune n'a avut nimic comun cu ritualul consacrat al adunărilor de acest gen. Nici zgomotul, nici mascarada așazisei democrații n'au venit aici să zguduie nervii cetățenilor. Nu numai că au lipsit călăreții lui D. R. Ioanițescu și chiotele agenților electorali, dar atmosfera ce s'a creat din primul moment a fost de-o sobrietate necunoscută la noi. Într'o sală de spectacol din Capitală s'au întrunit două mii de oameni, delegați ai partidului din toate colțurile țării.

În fața lor a vorbit Generalul Averescu.

Acest discurs e covârșitoarea faptă, care a electrizat toată cerebralitatea românească și a deschis perspective limpezi în pragul zilei de mâine. Istoria României unite n'a mai înregistrat o asemenea vâltoare deslănțuită de verbul unui om. Explicația, cred, nu e greu de găsit. Ne-o dă mai întâi speciala configurație politică și morală a vremii în care se zbate țara. Subt guvernarea unor oameni de aventură, ne apropiaserăm tot mai mult de prăpastie. O ruină sufletească și materială s'a abătut peste neamul ajuns la grea răspântie. Poporul exaltat de minciuni, apucat pe mâna șarlatanilor negustori de voturi, se gă-

sește într'una din acele perioade penibile când copleșit de întunec nu mai deslușește drumul pe care să apuce. E una din crizele dure-roase pe care le produce sufragiul universal începător și care e cu atât mai chinuitoare cu cât mizeriile de diferit ordin apasă mai greu în cumpănă. În această eclipsă de comprehensiune a mulțimii, figuri dubioase s'au smuls din obscuritate cu urna în spinare și s'au instalat la conducerea statului. Din prima zi s'a resimțit repulsiunea față de poftele lor nesăbuite și față de ridicolul absolut care-i întovărășia pretutindeni și totdeauna. După un scurt răstimp protestarea împotriva năvalei proștilor a luat forme tot mai violente și a început să angajeze toate fibrele societății noastre. S'a văzut degrabă, că acești primitivi pe cari i-a dorit urna n'au simțul elementar al ideii de patrie, că primejduesc și liniștea internă și integritatea hotarelor. Lumea mi-rată în primele clipe s'a scuturat ca de-un vis urât și înțelegând cruda realitate și-a întors privirile spre factorii în mâna cărora era formula de deslegare a răului. Din nenorocire nu s'a văzut nimic, nici un gest de temperare a multelor încercări criminale. Atmosfera a devenit astfel încărcată, fermenți de amărăciune disolvantă au început să se ridice la suprafață. O tensiune surdă între cei de sus și cei de jos, între diversele provincii și clase a început să se anunțe. În vremea asta s'au măcinat autoritate, credință, idealuri. Fiecare zi slăbeau resorturile noastre morale și, paralel cu primejdiile care se anunțau, o descurajare tristă vecină cu disoluția s'a așternut ca un strat de toropeală pe sufletul celor buni. În astfel de împrejurări, firește, s'au pornit întrebările, care n'au cruțat pe nimeni și-au cerut răspunsuri din toate părțile. Arena politică, destul de săracă în personalități, preocupată de frecări de culise, s'a înfășurat în mutism vinovat, devenind oare-cum complice a păcatului. Apăsarea creștea și un mare clocot subteran se anunță, par'că pregătind oare-cum isbucnirea cataclismelor viitoare.

Într'o asemenea situație particulară a întrerupt tăcerea brusc Generalul Averescu și glasul lui cu-o francheță tragică, a rostit ade-vărul. El a privit problema în față și-a dat răspunsul. De-aceia acest discurs, lipsit de retorică și de podoabe inufile, a isbutit să sgu-đuie din temelii o țară, în care elocința e o marfă ieftenă ce se găsește pe toate cărările.

Cine a ascultat sau a cetit analiza implacabilă a fostului președinte de consiliu și-a dat seama dela început că are în fața lui pe șeful politic de linie mare, care cu cumpăt și cu îndrăzneală exami-nează totul, fără interpretări meschine și fără reticențe interesate. Ge-neralul a trecut în revistă întreagă frământarea politică de după răz-boi. A stabilit rolurile și răspunderile din cei zece ani într'un spirit de dreptate absolută, fără eufemisme și fără menajamente. Cu aceiaș pătrundere vie și cu acelaș scrupul de judecător onest a vorbit de partidul liberal ca și de nenorocita înjghebare care guvernează astăzi. Concluziile la care a ajuns se filtrau printr'un examen riguros al faptelor și se închegau astfel în sentințe definitive. Ce investea însă cu-o valoare efică superioară acest cuvânt, era accentul patriotic de esență pură al omului călăuzit numai de interesul public în tot sbu-

ciumul lui. Generalul, vorbind limpede și spunând adevărul întreg pe toate fronturile, disprețuind goana după putere și desvelind tragedia care ne amenință, s'a ridicat la acea înălțime de mare nestor al neamului, cum istoria ne mai arată la vremuri de mare obidă în trecut. *Dela această înălțime*, omul care și-a slujit țara fără a se îndoi în trei războaie, a stat de vorbă și cu supremul factor constituțional, a vorbit *Regenței*.

Se vor găsi destui cari vor căuta să interpreteze meșteșugit aceste cuvinte. Unii vor afișa un respect nemărginit al clipei, ca să câștige grațiile înaltelor locuri. Un asemenea politicianism nu miră deloc într'o țară unde logica de circumstanță e aproape singura busolă a oportunistului fără credințe. Alții se vor improviza în paznici ai ordinii, după-ce o viață întreagă au semănat anarhia. Noi însă și lumea cinsită în întregime, ne constituim admiratorii fără rezervă ai sincerității binefăcătoare cu care eroul dela Mărăști, albit în lupta pentru întărirea Dinastiei, și-a desvelit aprecierile la adresa supremului factor constituțional. Tocmai această atitudine de adânc înțeles moral a determinat însemnătatea deosebită a mărturisirilor care au cucerit toată conștiința publică. Trăgând învățăminte din regalitatea de-o jumătate de secol în slujba căreia a fost dela început și până azi, Generalul a fixat în ochii lumii rostul instituției fără trecut și-a arătat greșelile ce pot fi catastrofale. Deslegat de ambiții mărunte, necerând nimic pentru el, ținând limbajul demnității ferme fără a fi jignitor, Averescu s'a distanțat așa de tare de toate mărimile prezentului, încât el a putut pronunța o judecată fără apel, devenită o axiomă pe seama tuturor.

Cine judecă subț raportul contingentelor politice trecătoare acest rechizitoriu face o greșală, fiindcă și intențiile și ambițiile autorului sunt dincolo de presiunea actualității imediate. E indiferent dacă cei vizafa rămân insensibili, sau poate fac să se resimtă o retorsiune din partea lor. Cuvintele Generalului au trecut în patrimoniul de simțire a lumii noastre, de unde nu le mai poate scoate nimeni, nici înalte decrete, nici agenții de poliție. Ele s'au înfipt în creierul cetățenilor, zămislind în fiecare mai mult decât un triumf politic: o *mare biruință morală*. Ele înseamnă desrobire din cătușele banalităților convenționale, inaugurarea criticismului onest și fecund.

Inseamnă că am ieșit din minciună și fruntea noastră simte adierea de plin aier din care se alungă miasele.

Sunt clipe de reîmprospătare și primenire care ne împrejmă. Turpitudinea prezentului se retrage și impulsuri curate renasc în suflete. Nu știu cum, dar mi se pare că o mândrie nouă s'a desgropat și panașul ei se ivește peste creștetele noastre...

Stăm drept și așteptăm ordinul, să trăiți, domnule General!

OCTAVIAN GOGA

Sf. Andrei

Au pornit morții din gropile ude
Cu mâinile putrezi, cu coaste de var,
Cu m ros de noapte amar,
In sat pela rude.

Sfau gropile 'ntoarse, cu buze rășfrante
— Pustiuri bolnave de brâncă —
Ascultă cum bufnița cârtiți mânâncă,
S'așteaptă cocoșul să cânte.

Și morții prin sat jucând dau ocol
Trosnind și genunchii de oase
Și scuipe cu moarte pe praguri de case
Și râd și sar rotocol.

Deschide! Deschide! Sunt singur și aștept,
Dă ochilor mei adâncuri curând,
Te aștept și te vreau tremurând
Cu somnul tău singur și drept.

Dar cornul din grobiște sună
Și morții se 'ntorc și s'astupă
Un mal peste mine se surpă,
Din noaptea cu Sfântul Andrei.

D. CIUREZU

O nouă fază a politicei românești

— După congresul partidului poporului —

Politica românească, după congresul partidului poporului ținut la București, a intrat într-o fază nouă: aceea a sincerității. În locul înțrecerii vulgare pentru putere, s'a proclamat războiul hotărât pentru însănătoșirea așezămintelor de temelie ale țării. Pentru întâia oară, de la unire încoace, un partid politic își strânge rândurile și-si croiește un plan de acțiune, nu pentru a revendica pentru sine privilegiul guvernării, ci pentru a semnală o primejdie națională pe urma căreia suntem amenințați să ne prăbușim cu toții.

Nu-i de mirare, dacă într-o asemenea împrejurare s'au rostit adevăruri dureroase, s'au precizat bărbătește răspunderi și s'au auzit cuvinte grele. Explicația a dat-o, în discursul său final, d. Octavian Goga: „Cangrena nu se tămăduiește cu apă de trandafiri“ ... Luând asupra sa covârșitoarea sarcină de a aduce o necesară limpezire în haosul stărilor de astăzi, partidul poporului a rupt perdeaua înșelătoare a minciunii convenționale, și, mai înainte de a se arunca în bătălia cea mare, a privit realitatea drept în față: fără sfială, fără patimă și fără reticențe.

În această privință, expunerea magistrală a dlui general Ave-rescu, de o logică impecabilă și de o claritate clasică, a dat nota justă a întregii situații. Șeful partidului poporului și-a păstrat, ca totdeauna liniștea sa neturburată, linia sa senină, accentul său obiectiv. Insușirile sale de șef militar, nu-l vor părăsi nicio dată. Minte sa s'a deprins să analizeze rece momentele cele mai tragice, pentru a nu compromite prin nicio notă nepotrivită soluția izvorâtă din adâncul cugetării. Voința sa comandă nervilor. În cele mai penibile împrejurări, fostul comandant de armată nu și-a pierdut cumpătul. N'a cunoscut desnadejdea, n'a abandonat lupta, și nu s'a plecat înaintea celor mai

teribile dificultăți. Le-a examinat calm pe toate, le-a cântărit cu chib-
zuială și le-a înlăturat cu metodă. De aceea, nici în arena vieții publice,
d. general Averescu n'a fost văzut vreodată în altă postură. Așa sunt
oamenii, conștienți de însemnătatea misiunii lor, cari nu se lasă nici-
când dominați de evenimente, ci reușesc să le stăpânească. Inșuirea
lor de căpetenie rămâne curajul cu care știu să măsoare întreaga în-
findere a primejdiei și voiesc să i se împotrivescă din toate puterile.

* * *

Un asemenea om a vorbit la congresul partidului poporului. Un
om, care n'a alergat după onoruri, ci acestea l'au căutat totdeauna,
în tovarășia celor mai grele responsabilități. Un om, care n'a între-
buițat violența de limbaj nici atunci când a fost atacat cu cea mai
lașe brutalitate. Un om, care n'a exagerat niciodată pericolul, nici
nu s'a speriat de el.

Acest om a ajuns să rostească cuvinte aspre. Acest om de-
nunță prăvălirea ce ne așteaptă. Acest om ne chiamă la acțiunea de
mântuire a țării, dorind subț steagul său pe toți bunii români, pe
de-asupra granițelor vremelnice, și adeseori prea strâmte, ale organi-
zațiilor de partid.

Se mai îndoiește cineva, că suntem la o cotitură amenințătoare
a existenței noastre naționale?

D-1 general Averescu a făcut în câteva fraze tabloul jalnic al
derutei de astăzi, zugrăvind astfel opera guvernului d-lui Iuliu Maniu:

— „*Neonestitate politică, deoarece s'a prezentat la urne cu un
program și guvernează cu altul. S'a făgăduit economii și s'a dat
spectacolul celei mai nerușinate risipi. Marasm economic, netezind
calea spre ruină. Fiscalitate feroce, care sleește puterea productivă.
Mistificarea bugetară. S'a vorbit de excedente și nu avem decât
deficite, cu toată sporirea impunerilor. Imprumut extern ruinător.
Comparând imprumutul făcut de actualul guvern, cu acel pe care
guvernul partidului poporului era pe punctul de a-l încheia, când
a fost răsturnat dela putere, se constată că vom avea la complecta
lichidare, o pagubă pentru țară de 47 de miliarde. Pare un basm
dar această este trista realitate!*

„*Guvernul a mai dat țării alegeri chemate în deriziune libere,
de fapt însă pătate de sânge cum nu s'a mai văzut nici odată în
țara noastră.*

„*Slăbirea prestigiului autorității și reînvișorarea în aceiaș mă-
sură a tendințelor revoluționare, cari se manifestaseră imediat după
război.*

„*Slăbirea unității naționale.*

„*Dispreț pentru orice legalitate, chiar și pentru Constituție.*

„*Atingerea prestigiului însuși al reprezentanților Coroanei!*”

De unde ar putea să vie salvarea în această penibilă desorien-
tare a cârmuitorilor de astăzi? Intervenția decisivă, ar fi fost normal
să se producă, sau din partea Coroanei sau din partea corpului elec-

total. Dar guvernul dlui Iuliu Maniu reușește să inducă în eroare amândoi acești doi factori constituționali, asigurând pe fiecare în parte că se bucură de încrederea celuilalt. Ne găsim înaintea unui cerc vicios, din care trebuie imperios să ieșim.

Cine să facă celdintâi gest? Fără îndoială, aceasta ar fi datoria celor cari îndeplinesc prerogativele Coroanei, a Regenței. Dar Regența s'a lăsat tot timpul intimidată de amenințările partidului național-tărănesc, față de îndrăzneala căruia interesele superioare ale consolidării statului au rămas fără apărare. Șeful partidului poporului nu ezită să înfățișeze și de data aceasta concluziile sale în cea mai clară îmbrăcăminte a adevărului: — „Să mă condamne cine va voi, dar un om care a stat în trei războaie în fața primejdiei, fără a se încovoia, nu poate să aibă pentru cei ce se lasă a fi intimidați de fanfaronade vulgare, sentimentele pe cari le-a avut o viață întreagă, față de acei cari au știut să păstreze constant, neatins augustul prestigiu al Coroanei“. Apoi: „In loc să caute sprijin într'un stâlp solid, Regența a crezut că se poate rezema pe o trestie, din cauză că a auzit foșnet prin tufăriș“.

Și, în sfârșit, vorba cea mare: — „Nu mai pot avea încredere în hotărârile Regenței, pentru că am făcut urâta experiență, că a vorbi cu trei persoane înseamnă a vorbi în văzduh“.

Iată pentru ce, comandantul care a stat în fața dușmanului din afară în trei războaie, românul spre care s'au îndreptat toate speranțele țărănimii a doua zi după îndeplinirea unității naționale, fostul președinte a trei guverne dela 1918 încoace, s'a hotărât să întreprindă el însuși, fără a aștepta altă intervenție de sus, acțiunea contra-revoluționară mântuitoare. Întreg trecutul său, de ostaș albit în serviciul țării și de bărbat politic călit în clipe de grea încercă, îi dă dreptul să-și ia această misiune. Chemarea lui a fost punctată de un angajament solemn, pe care biruitorul dela Mărăști și l'a luat: — „Voi învinge sau voi muri...“

Oricine va pătrunde înțelesul grav al acestui avertisment, aminându-și ce buze l'au rostit.

ALEXANDRU HODOȘ

In paresemi

(Dintr'un carnet)

Intreaga săptămână din nainte de Florii rubedenia mea Ilarie-mi-a dat târcoale. Era mai plin de atenții decât în săptămâna trecută. Scormoni prin pod și-mi aduse nuci, într'un săculeț. Aveau coaja sănătoasă, fără urmă de mucegaiu, fără nici o pată, și subțire încât le putea sparge și un copil.

— Au mai rămas vr'o câțiva pumni dela Crăciun, dela Moș-Ajun și dela colindători. Alți ani era belșug. Le aruncam cu sifa plină între copilașii cari umblă în cete cu Moș-Ajunul, iar colindătorii le strecurau bucuros în traistele lor. Anul ăsta a dat îngheț în primăvară pe la noi, bădiță Vasilie. Să poțtești dumneata să le mânănci cu pâne și cu miere. E o bunătate și o mireasmă! Și țin și de saț. Dar un păhărel de vin după așa gustare? E o plăcere!

Alte dăți mă treziam că-mi pune pe masă o farfurie plină cu poame uscate: pere și prune.

— Sunt bune și așa. Dar pe diseară am să le fierb. Nu știu dacă-ți mai aduci aminte din copilărie, bădițul meu, dar eu muream după prune uscate fierte, cu mămăligă. Muma, fi'ertată, îi zicea lapte de bou, scumpă și rară mâncare de post.

De prin curțe pe unde făcea rânduială, dela lemne, pe care le a duna într'o grămadă simetrică, din grădină unde grebla buruienile să le dea foc, mereu venea în casă, unde eu mă adâncisem în citirea unui volum gros din vieța animalelor, — să vadă dacă nu-mi 'ipsește ceva, dacă nu am vr'o dorință.

Eram mișcat de această deosebită sensibilitate a lui Ilarie, și multă vreme nu-i putui afla tâlcul, nici după ce începuse să-mi povestească deosebite lucruri în legătură cu spovedania dela Paști. Și își făcea aluziile lui tot mai des, cu cât se apropiau Floriile.

— Cea din urmă zi de cuminecare e Liturghia din Joia Mare,

Bădișă Vasilie. Asta, la noi în sat, e lege de când m'am pomenit. Și ține obiceiul și preotul cel nou, care deși tânăr, e un om cuminte. Că în Vinerea Mare numai Iudă vânzătorul s'a spovedit. Cum? Nu crezi că s'a spovedit? Ba s'a spovedit, bădișul meu! E scris doar' la Evanghelie cum s'a dus cu cei treizeci de arginți la fariseii cei putrezi de rele, le-a pus banii pe masă și a zis: „Greșit'am vânzând sânge nevinovat“. Cum să nu se spovedească? Dar spovada lui nu i-a folosit nimic la nimic, fiindcă n'a avut credință în iertarea lui Dumnezeu, și spune Scriptura despre el: „Și mergând în laturi s'a spânzurat“. Așa că de Joi în colo, nime în sat nu se mai spovedește și nu se mai cuminecă.

— Nu-i nici un rău într'asta, ziceam eu... Șase săptămâni, dela începutul Peresemilor, a avut vreme destulă tot omul să se împace cu Dumnezeu.

Când îi răspundeam așa rubedenia mea se insuflețea:

— Da, ai dreptate dumneata! Așa ar trebui să fie! Au avut oamenii vreme destulă. Dar crezi că până în Joia mare se spovedesc toți? Se grăbesc ei să îndeplinească porunca lui Dumnezeu și a Bisericii? Sunt destui cari nu-și rup nici atâta vreme.

— Rău fac, Ilarie!

— Rău, vezi bine! Și pe urmă tot lor le pare rău, că nu se pot bucura de sfânta Inviere.

Vedeam, că ar mai vrea să spun o vorbă, dar cum eu făceam, se depărta după trebi, privindu-mă nedumirit.

Altă dată îmi spunea:

— Dascălul cel bătrân, nenea Costan, nu scăpa Crăciun și Paști necuminecat. Cel de-acum — o sfârlează — e de cinci ani la noi dar nime nu l'a văzut spovedindu-se sau cuminecându-se.

— Rău face, Ilarie, că dă pildă rea!

— Pilda, ca pilda, bădișă Vasilie, dar e rău pentru amărățul de el, că trăește în păcate. Cum e gol pușcă, nu se poate însura, și se mai acașă de câte-o vădană. Mai mare rușinea, că-i domn chipurile, și ar trebui să aibă purtări de domn. Curățirea de păcate e lege pentru toți creștinii, dar mai ales pentru cei ce calcă pragul bisericii, ori mai cântă și în strană. Dumnealui crede că nu-l știe nime, că greșește în mare taină, fiindcă-i frică de păruială. Dar dacă am aflat eu, alții nu vor ști? Și chiar dacă nu ar ști nime, de Dumnezeu se poate ascunde?

Eu făceam și Ilarie iar își vedea un răstimp de trebi, până-și aducea aminte că poate am nevoie de ceva. Venea și mă întreba, mă îmbia, și tot mai des, cu astfel de prilejuri, aducea vorba despre spovedire.

— Nu mă mir de-o pildă de notarul. De două zeci de ani el n'a călcat pragul bisericii și nici nu s'a spovedit. Dar el, păgânul, spune pe față că nu este suflet, și vieață viitoare, ba l'am auzit spunând că nici Dumnezeu nu este, că de-ar fi l'ar fi văzut vr'odată cineva. Drept spunând, nici nu cred să fie român, cum se laudă,

deși după nume ar părea. El, încalte, face nelegiuirile lui pe față de când i-a murit nevasta, iar pe oameni îi mulge când numai poate. Dela așa domn, la ce să te aștepti?

— Bine, Ilarie, dar lui nu-i frică de pedeapsă?

— De cea din lumea cealaltă, vezi bine că, nu. Iar de oameni nu-i teamă, că nu supără pe nime. Ține o slujnică, o fată mai veche, care a crescut tot printre streini. Cu ea trăește necununat, în neleguirea lui, dar satului ce-i pasă? Fata n'are nici o rudenie mai apropiată, iar străinul tot străin! Numai un neam de sânge ți-e prieten, sfătuitor și apărător în viață. Intră în datoriile rudeniilor să te oprească din drumul pierzării.

Altădată se apropia tiptil, când nici gândeam, și-mi zicea:

— Mai lasă și dumneata cartea aceea, și vino în aerul curat din grădină. Să vezi cum se găsesc de sărbătoare și lucrurile mâinilor lui Dumnezeu! Crapă mugurii, își scot la iveală fiviturile frunzișoarelor fragede, crește colțul ierbii, și se sfădesc aprinse păsăruicile. Pe toate le învie sfântul soare, pe toate le curăță. Iată eu când aprind o grămadă de burueni, mă gândesc: ce asemănare minunată e între pregătirea pentru primăvară și între pregătirea pentru Înviere! Tot ce-i uscat și nefolositor se greblează și se arde, ca păcatele prin spovedire și cuminecare, să poată răsări viața cea nouă și curată și în grădini, și în sufletele oamenilor. Zău, bădiță Vasilie, ascultă-mă pe mine, și mai lasă cartea aceea cu chipuri de dobitoace.

Uneori îl ascultam, alteori nu, și rubedenia mea părea tot mai neliniștită cu cât se apropiau Floriile.

— Eu, îmi spuse în Sâmbăta Floriilor, mă cuminec în tot anul în Dumineca Floriilor și în Joia mare, bădiță Vasilie. Așa am apucat din părinți, și mi se pare că așa se cade. Să intrăm în săptămâna patimilor cu sufletul împăcat, să nu mai fim și noi povară patimilor lui Hristos. Joia mă cuminec iar, fiindcă în zi de Joia mare, la Cina cea de taină, a rânduit Isus cuminecătura.

— Dar nu știu să te fi spovedit Ilarie! Te cumineci fără spovadă?

— Vai de mine, bădiță Vasilie, cum poți să te gândești? Numai Iuda a cinat cina cea sfântă cu gândul și voința vânzării în suflet. Da' azi, diseară, mă spovedesc. Știe și părintele cel tânăr legea mea. În tot anul, în seara de Sâmbăta Floriilor, mă așteaptă. Mergem toți episcopii. Așa ne-am pomenit. Și nu când se înserează, ci colo după cină. Că până atunci spovedește în biserică.

Mă îmbie cu miere și nuci, îmi fierse chiar un ou, — lucru nemai întâmplat în post decând eram la el în casa bătrână, — îmi dădea mereu târcoale, tot mai neliniștit.

— O mare dorință aș avea, bădița Vasilie, zise el în cele din urmă, spunând în silă cuvintele.

— Ei, s'auzim!

— Tot credeam că dumneata vei înțelege... Uite ce este: ar fi frumos mâine, la Florii, să te cumineci și dumneata, în fruntea episcopilor.

Adevărul e că în timpul din urmă cam bănuiam eu pentru cine bătea Ilarie șeaua. Dar nici prin gând nu-mi trecu să mă spovedesc și să mă cuminec. N'am mai împlinit porunca asta de când am eșit din copilărie și din cursul secundar.

— Știu că domnii, cei mai mulți, nu se spovedesc, încep Ilarie cu tristeță, citind răspunsul pe fața mea. Dar dumneata crezi în Dumnezeu, bădiță Vasilie, nu ești ca alții...

— Nu mă spovedesc, Ilarie, fiindcă n'am cu ce mă învinui în fața lui Dumnezeu. Nu mi-am încărcat, cu știința, sufletul cu fapte rele. Din câte am învățat m'am ales și cu asta: să fiu un om de omenie, și am fost. Nu suduiu de lucruri sfinte, nu am furat, nu m'am lăcomit la a altuia, nu am făcut nedreptate, n'am urât pe oameni, n'am stricat casa nimănu... Ce să spun în spovadă?

Rubedenia mea oftă cu tristeță.

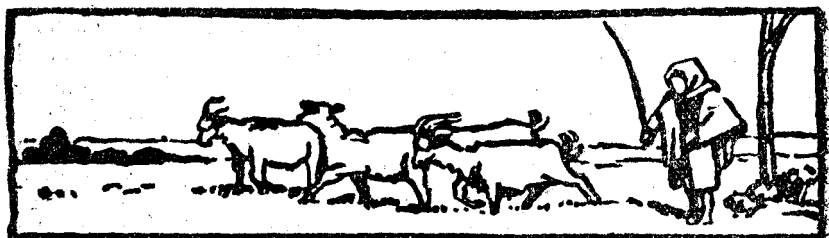
— Spune sf. Ion Evanghelistul: „Cine zice că n'are păcate, minciinos este”. Să mă erți, bădiță Vasilie, că spun din Scriptură, însă e adevărul curat. Dar nu-i minune că un om poate zice despre sine că nu-i păcătos. Dacă trec zeci de ani peste cineva fără să-și cercce conștiința în fața Domnului, nu se mai crede păcătos. S'a tocit cumpăna și nu mai arată măsura. Dar crezi dumneata că e destul să nu mai faci răul? Nu, bădițul meu, ferindu-te de rău trebuie să faci binele. Tot binele pe care ești în puteri să-l faci. Iată dumneata ai trăit o viață întreagă singur și cu destulă bogăție. Te-ai întrebat vr' o dată ce bine ai făcut vr' o dată în lumea asta? Și dacă l-ai făcut binele întreg pe care l-ai putut? Nu numai dumnitale, ci și de aproape pelui? Că eu încă nu fur, nici ucid, nici am trăit în destrăbălări, nici în beții, dar' când îmi pun astfel de întrebări mă simt păcătos. Cu puținul ce-l am, puteam face mai mult bine. Iată și nucile cele și poamele ucate, le puteam împărți toate la colindători. Dar m'am gândit la mine.

Îmi păru supărat, întristat. Nu-mi mai zise nimic, se îmbracă și se duse la spovedit.

Iar eu am rămas cu cartea deschisă, și mă gândeam pentru întâia oară mai adânc în viața mea la datoria de a face binele, de a ajuta pe deaprapele.

Nici o lectură, nici o întâmplare din viață, nu-mi puse atâta zbucium în suflet ca vorbele simple ale rubedeniei mele... Și văzui cu surprindere și un fior neplăcut că am fost viața mea întreagă un mare egoist. Am trăit numai pentru mine și cărțile mele...

I. AGĂRBICEANU

Politica tratatelor comerciale

— Posibilitățile de expansiune ale agriculturii noastre —

Gruvernul român a angajat tratative aproape cu toate statele Europei în scopul de a încheia cu ele tratate comerciale. Această politică este determinată de situațiunea îngrijorătoare a agriculturii noastre, care nu-și mai poate desface produsele pe piețele străine.

Cum n'am fi putut obține nici un avantajiu fără a consimși la rându-ne la anumite sacrificii, noi ne obligăm să permitem intrarea în țară a produselor industriale ale statelor ce acceptă produsele noastre agricole.

În acest articol vom încerca, cumpănind avantajile și sacrificiile acestei politici, să determinăm întrucât ea va constitui o pârghie de dezvoltare a economiei noastre naționale.

* * *

Criza agriculturii noastre prezintă două înfățișări. Una pur economică. Alta socială. În ceea ce privește prima, ea constă din anemia comerțului nostru extern, anemie care apasă greu asupra vieții financiare și asupra tuturilor celorlalte domenii de activitate economică a țării. Ea este în bună parte — împreună cu câteva cauze de ordin financiar — cauza crizei generale în care ne sbatem actualmente. A doua este o problemă de lungă durată. Ea constă în ridicarea nivelului de viață a țărânilor noastre, aceasta fiind în ultimă instanță scopul oricărei politici economice. Admișând deci, că am găsi mijlocul prin care am putea face ca produsele noastre agricole — în cantitatea lor actuală — să găsească piețe de desfacere, aceasta nu ne poate satisface pe deplin. Ne mai rămâne încă de găsit mijlocul prin care să asigurăm țărânilor noastre un nivel de viață cât mai apropiat de acel al claselor rurale din țările civilizate.

Doi sunt factorii principali cărora le datorim pierderea clienților agriculturii noastre pe piața internațională: războiul și reforma agrară.

Războiul, separând statele occidentale importatoare de grâu de furnizorii lor din răsăritul european, a permis o expansiune foarte mare a agriculturii din America de nord și de sud. Canada și Statele Unite și-au mărit considerabil producțiile lor agricole, iar întinsele câmpii ale Argentinei, care înainte nu serveau decât ca pășuni nenumăratelor sale turme și cirezi, în urma cererilor repetate ale aliaților ce trebuiau să și aprovizioneze trupele, fură brazdate de pluguri.

Asfel statele agricole din orientul european căpătară concurenți pe piața internațională a cerealelor după încheierea războiului.

Reforma agrară a contribuit și ea la această situațiune prin diminuarea producției ce a comportat-o. Și această scădere a producției are două explicațiuni.

Prima este inferioritatea regimului de exploatare a miciei proprietăți față cu mijloacele perfecționate pe care le utilizează proprietarii mari sau chiar mijlocii.

A doua este o explicațiune psihologică. Țăranul nu exploatează în spiritul capitalist de a câștiga cum face marele proprietar, el produce numai atât cât îi trebuie pentru nevoile lui. De aci o importantă scădere a producției.

Dacă la aceste mai adăogăm și politica vamală în perioada imediat postbelică, adică tocmai atunci când ar fi trebuit să încercăm o recâștigare a clienților noștri, politică ce, prin impunerile exagerate la export descuraja comerțul nostru exterior de cereale, vom înțelege și mai bine pentru ce ni s'au închis toate piețele internaționale.

Nu mă pot opri totuș ca, isprăvind această enunțare, să nu amintesc și vre-o câteva influențe mai recente, care au contribuit și ele la agravarea circumstanțelor economice de care depinde expansiunea agriculturii noastre. Ele sunt:

1. *Stabilizarea la un curs prea ridicat.* Intr'adevăr, dela 1927 — când am avut o balanță economică foarte bună și leul a crescut foarte mult — până în 1929 Ianuarie când s'a decretat stabilizarea, leul a avut o constantă tendință de scădere pricinuită de balanța foarte defavorabilă a anului 1928. Or, această tendință a fost oprită — cu mari sacrificii bine înțelese — de politica de devize a Băncii Naționale, care cumpăra cantități nelimitate de lei la curs fix ori unde moneda noastră avea tendință de scădere. Această politică a dezavantajat foarte mult comerțul nostru extern. Căci prețurile cerealelor exprimate în monedă străină, — a cumpărătorilor noștri — reeșeau mai scumpe. Admițând, că am fi stabilitat la 2,5 centime în loc de 3 centime, este evident că în interior prețurile rămăneau aceleași, căci nivelul interior al prețurilor se formează după cantitatea de numerar în circulațiune nu după schimb, iar în afară ele apăreau cu 20% mai effine.

Cursul artificial ridicat la care am stabilitat apasă din greu economia noastră.

2. *Fiscalitatea excesivă* face și ea ca pentru export prețurile cerealelor noastre să fie ridicate pe când pe piața internă ele ating niveluri ridicole. „Adevărul” din 16 Martie socotea la 11000 lei la vagonul de cereale taxele vamale de transport, etc. până într'un port de export.

* * *

Campania de tratate comerciale își propune așa dar, să recâștige agriculturii românești piețele pierdute.

Va reuși ea să asigure niște debușeuri durabile, pentru ca să merite sacrificiul a o bună parte a industriei noastre, ce vom fi nevoiți a face? Iar sacrificiul industriei noastre este el în interesul agriculturii?

Ideia care stă, în bună parte, la baza tendinței de înțelegere economică între orientul agrar și occidentul industrial al Europei este aceea a unei uniuni economice europene, uniune premergătoare Statelor-Unite ale Europei. Statele industriale în loc să cumpere produsele agricole americane, vor cumpăra pe cele ale statelor agricole europene, care la rândul lor văzându-și prin acest fapt capacitatea lor de consumațiune sporită, să absoarbă o cantitate crescândă de articole industriale provenite din statele occidentale — ce încearcă astăzi grele crize economice din pricina lipsei de debușeuri — renunțând ele înșile de a se mai industrializa.

Este această idee realizabilă? Vor abandona statele industriale importatoarele de grâu pe furnizorii lor actuali pentru a cumpăra dela noi? Cele mai mari state importatoare de produse agricole — aproape singurele cu un import considerabil — sunt Anglia și Germania.

În ceea ce privește Anglia, cred că este o iluzie să ne închipuim că va înceta să cumpere din America spre a cumpăra dela noi. Într'adevăr, ea se aprovizionează din Canada, a cărei producțiune este aproape în întregime absorbită de Anglia. Ori Canada este un dominion englez. Nimic deci nu s'ar putea interpune între relațiunile comerciale dintre aceste două state, cu atât mai mult cu cât metalurgia engleză găsește un bun debușeu în Canada, care — din pricina rărimei populațiunii sale — practică cultura extensivă, deci are nevoie de foarte multe mașini agricole.

Cât despre Germania, ea se aprovizionează din Argentina cu produsele agricole ce-i sunt necesare. Ca și pentru Anglia, ea este împinsă pe această cale de considerațiuni politice și economice. În Argentina trăiesc milioane de germani, cari formează unul din factorii economici cei mai importanți ai acestui stat. Apoi Argentina, țară nouă și deci nepopulată, este o mare cumpărătoare de mașini agricole din Germania, fiind și ea o țară de cultură extensivă.

Iată deci cum nicio politică nu va putea rupe această unitate economică, pe care — cu tot oceanul care le desparte — o formează statele industriale din occidentul Europei cu statele agricole — căci Statele-Unite nu mai sunt acum mari exportatoare de produse agricole — din continentul american.

O politică de stat comercială ne-ar aduce evident oarecari avantagii. Dar aceasta numai pentru o perioadă de 3 ani pentru care sunt negociate tratatele. Apoi curente comerciale își vor relua direcțiunile pe care li le dictează legile ineluctabile ale economiei politice. După această perioadă ne vom găsi așa dar în aceeași situațiune ca acum, cu o singură deosebire însă, deosebire care va agrava foarte mult viața noastră economică. Și anume, cu industria noastră distrusă. Căci dacă 3 ani nu sunt deajuns pentru a ne crea debușuri durabile pentru agricultura noastră, ei sunt deajuns pentru a ne sdrobi industria — dacă vom renunța la politica perfecționistă.

O revenire la Europa ca unitate economică nu pare deci posibilă, pentru ca în acest joc să riscăm așezămintele noastre industriale.

Dar admitând chiar, că în ciuda legilor economice ne-am putea asigura debușuri durabile pentru producțiunea noastră agricolă — cu prețul inevitabil al sacrificării începuturilor noastre industriale, — aceasta încă nu este o soluțiune acceptabilă. În această eventualitate producțiunea noastră agricolă nu ar putea crește prea mult, nevoile statelor importatoare fiind limitate. Venitul nostru național va scădea deci. Căci este știut, că productivitatea industriei este cu mult mai mare decât cea a agriculturii. Un proverb american exprimă admirabil acest adevăr: Cine recoltează bumbacul — adică agricultorul — câștigă odată, cine îl filează câștigă de două ori, cine îl țese — adică industriașul — câștigă de trei ori.

Ca orice țară pur agricolă vom rămânea, așa dar, o țară săracă; nivelul de viață al claselor noastre sociale va fi foarte scăzut. Prin aceasta suntem departe de a fi făcut vre-un progres pe calea civilizațiunii.

Alta este politica ce se impune.

* * *

Dacă în afară expansiunea agriculturii noastre nu este posibilă pentru motivele ce am arătat, nu ar putea ea oare fi cu puțință înăuntru?

Situațiunea clasei noastre țărănești este foarte curioasă. Acum noi suntem o țară de mică proprietate. Numărăm, proporțional cu întinderea teritorială bine înțeles, cu mult mai puține mari proprietăți de cât Germania. Nu se mai poate spune așa dar, că situația mizerabilă a țărânilor noastre se datorează latifundiilor care implicau un regim de iobăgie. Totuș, deși împroprietărită, deși solul țării noastre este nu cu mult mai fertil decât cel german, de pildă, starea socială a claselor noastre rurale este cu mult sub cea a cultivatorului german.

Această situație se datorește fărâmițării excesive a proprietății, care a făcut ca suprafața cultivabilă ce revine fiecărui țaran să fie așa de mică încât să nu-i permită, lui și familiei șale, decât o viață mizerabilă. Și această stare de lucruri este datorită înmulțirii populațiunii. Când la 1864 s'a făcut prima împroprietărire, toți șefii de familie au căpătat un lot suficient. Aceasta nu a împiedicat însă ca

mai târziu, din pricina sporirii populației, majoritatea țărănimii să se găsească iarăși în stare de sărăcie, așa încât la 1914 — după evenimentul dureros din 1907 — o nouă împroprietărire să fie necesară.

Logica cea mai simplă ne spune, că dacă vom continua tot așa, nu după multă vreme, situațiunea economică a țaranului român va fi tot așa de proastă ca înainte de expropriere. Cauza pauperizării țaranului român este deci o aglomerație prea mare de indivizi pe o suprafață cultivabilă mică. În Germania — deși este una din cele mai populate țări — suprafața aferentă fiecărui cultivator este cu mult mai mare decât ceea ce revine țaranului nostru. Pentru că acolo o mare parte din populație — cei ce n'au loc la sate — muncește la la orașe în industrii.

La rândul-ne va trebui, așa dar, pentru a descongiona satele de surplusul de populație, să dăm posibilitatea țărănimii în supra-număr să muncească la orașe. Aceasta prin încurajarea industriilor noastre. Legea de circulațiune a bunurilor rurale, care permite formarea unei proprietăți țărănești ceva mai mare, degajând o parte din țărănimie — pe cei ce-și vor vinde loturile — este bună în această ordine de idei.

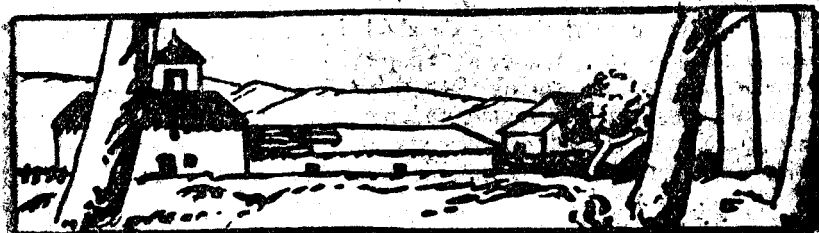
Țaranul rămas fără pământ își caută norocul la oraș. Numai să încurajăm începuturile industriale. Cele mai puternice industrii au fost protejate la începuturile ei.

Este sigur, deci, că atunci când producțiunea agricolă totală a țării noastre va fi împărțită de o populațiune agricolă mai puțin numeroasă, aceasta își va putea ridica nivelul de viață.

Ridicându-și nivelul de viață, va consuma mai multe produse industriale, stimulând astfel industria care își va putea salarii mai bine lucrătorii. Aceștia la rândul lor își vor spori consumațiunea, ceea ce va permite agriculturii să-și sporească producția, înflorirea agriculturii ațarnând întotdeauna de puterea de consumație a claselor orașenești.

Soluția problemei noastre agricole trebuie așa dar căutată nu într'o politică țărănistă antiburgheză — aceasta ar însemna ca țărănismul să-și taie singur creanga de sub picioare — ci într'o politică burgheză de încurajare a claselor orașenești. Numai astfel se mai mai poate spera într'o înflorire a agriculturii noastre, care, din cauza supraproducției agricole mondiale, trebuie să-și caute în interiorul țării viitorii ei clienți.

G. NICULESCU-BUZEȘTI

Războiul României în lumină rusească

Generalul Juri Danilov, fost subșef al marelui cartier rus și mai târziu comandant al unei armate pe front, este unul dintre puținii ruși, militari și civili, cari, după războiul mondial, au încercat să scrie istoria luptelor de pe frontul rus*).

Motivul trebuie căutat în faptul că mai toți acei, cari ar fi vrut și ar fi putut s'o facă, au fost nevoiți să se refugieze în țări străine, unde nu aveau la dispoziția lor izvoare putând să le servească drept bază pentru crearea unor serioase opere de istorie.

Generalul Danilov a crezut că poate să se lipsească de aceste izvoare și, după cum spune singur în introducerea cărții sale, a căutat să se documenteze studiind literatura destul de săracă asupra războiului pe frontul oriental, consultând arhivele din Paris și punând la contribuție amintirile sale personale. Rezultă de aci, de sigur, că lucrarea sa nu prezintă caracterul unei absolut sigure surse de informații, totuși în linii generale se poate spune că generalul s'a străduit să ne înfățișeze o imagine vie și destul de fidelă a evenimentelor petrecute pe frontul rus.

Destul de documentat în ce privește anii 1914—15, când generalul se afla la marele cartier, lucrarea sa nu mai prezintă aceeași amploare în partea a doua, 1916—17, când, trecând la comanda unei armate, nu mai avea posibilitatea să cunoască în amănunt toate operațiunile efectuate.

*) *Jouri Danilov, Quartier-maitre général des armées russes. La Russie dans la Guerre Mondiale (1914—1917). Paris, Payot.*

Aceasta o mărturisește de altfel fără înconjur, scriind în prefața ediției franceze, (cartea a apărut și în rusește) că „petrecând perioada din toamna anului 1915 până la sfârșitul războiului, nu la cartierul general al comandamentului suprem, ci chiar pe front, nu mă mai găseam în centrul activității; n'am putut prin urmare să mă achit de sarcina ce-mi luasem, decât omițând oarecari detalii“.

Această lipsă iese mai ales în evidență în capitolele unde vorbește despre luptele de pe frontul român, la care personal nici n'a luat parte. De aceia, probabil, este și așa de superficial când amintește de ele, afară dacă această superficialitate nu este voită, cum ar putea să reiasă din faptul că generalul, în ce ne privește, posedă informațiuni cu totul reduse și nu tocmai favorabile nouă. Cu toate acestea, sau poate tocmai de aceia, modul în care judecă generalul Danilov războiul nostru pare interesant, pentru că ne arată prisma prin care foștii noștri camarazi de arme privesc evenimentele de pe frontul român, nu în todeauna în concordanță cu realitatea, în orice caz adesea lipsiți de imparțialitate și bunăvoință.

* * *

Ca și alți ruși, printre cari trebuie să numărăm în primul rând pe fostul ministru de externe Sasonov, generalul Danilov afirmă că Rusia nu avea niciun motiv să reclame intrarea României în război, nici să aștepte dela ea un ajutor apreciabil.

Pentru Rusia, crede el astăzi, ar fi fost preferabil ca România să păstreze, până la sfârșitul războiului, o neutralitate binevoitoare, motivându-și această părere, între altele, prin faptul că frontierele României erau prea întinse, lungind frontul într'o măsură prea mare și nici decum în raport cu forța militară a României.

Întrebarea este însă, dacă Danilov a văzut la fel — după cum afirmă — și în 1916 și nu s'a convertit la această părere decât *post festum*. În orice caz, dacă așa ar fi, generalul a fost unul dintre pușinii ruși, partizani a unei neutralități definitive a României, pentru că, după cât se știe, atât generalisimul rus din prima parte a războiului, marele duce Nicolae, cât și urmașul acestuia, generalul Alexeiev, au cerut cu înzistență la un moment dat, diplomației rusești și aliate să grăbească tratativele cu România și să obțină cu orice preț intrarea noastră în acțiune.

Generalul face apoi rezerve asupra momentului ales de Ion I. C. Brătianu pentru a intra în război și critică planul nostru de operațiuni. El afirmă, și aci are dreptate, că acest gest al României trebuia să se producă concomitent cu ofensiva generalului Brussiloff, în Iunie 1916, iar „nu într'un moment când elanul ofensiv al armelor noastre era aproape pe sfârșite, luptele pe frontul rus începând să se calmeze.“

Greșeala, din acest punct de vedere, este de sigur a lui Brătianu, dar și a comandamentului rusesc, care se angajase prin con-

convențiunea încheiată la 4/17 August 1916 între România de o parte, Rusia, Franța, Anglia și Italia de altă parte, „ca Rusia, pentru a ușura operațiunile armatei române, să acționeze cu energie pe frontul austriac, în special în Bucovina, unde trupele ruse trebuiau să păstreze cel puțin pozițiunile lor și să-și menție efectivul“.

Acest lucru nu s'a întâmplat, cum nu s'a îndeplinit nici altă obligație luată de aliați și anume „de a porni ofensiva, pe frontul Salonic, cel puțin cu opt zile înaintea de începerea operațiunilor de către armata română“.

România, obligându-se să intre în război cel mai târziu la data 15/28 August 1916, a făcut-o în certitudinea că acțiunea sa va fi sprijinită de Rusia în Bucovina și de ceilalți aliați pe frontul macedonean. Aceste obligațiuni, liber consimțite, atenuiază întrucâtva greșeala lui Brătianu de-a nu fi profitat de ofensiva lui Brussiloff pentru a declara război Austro-Ungariei, cu atât mai mult cu cât această întârziere nu se datora exclusiv României, ci și Rusiei, care a ezitat, până în ultimul moment, să accepte condițiunile puse de șeful guvernului României.

Planul de operațiuni al armatei române, Danilov îl critică, afirmând că marele cartier rus propusese un alt plan decât cel elaborat de marele stat major român.

„Ceia ce trebuia să neliniștească în cel mai mare grad înaltul comandament rus — scrie generalul — era dorința românilor de-a păstra armatei lor o completă independență și intenția de-a executa o ofensivă contra Transilvaniei; acest plan nu corespundea forțelor României și nu era dictat de cât de ambițiunea cercurilor politice românești“.

„În vederea eventualei intrări în război a României — continuă Danilov — marele cartier rus propusese un alt plan, cuprinzând o operație concertată a armatei române și a unui detașament complementar rus în direcția Balcanilor, combinat cu o mișcare, în aceeași direcție, a armatelor aliate dela Salonic“.

„Acest plan urmărea scoaterea din luptă, mai întâi a Bulgariei, și poate în urmă și a celei a Turciei. Planul a fost refuzat de aliați, pentru că cerea sporirea efectivelor armatei dela Salonic. Această armată era compusă din unități mixte aparținând tuturor armatelor aliate și pentru a spori efectivele ar fi trebuit să se aducă trupe de pe frontul francez. Înaltul comandament francez s'a opus însă categoric. Din aceste motive, planul românesc găsea partizani influenți în Occident și a și fost adoptat“.

Reese de aci că România, al cărui obiectiv era Ardealul, propunea o ofensivă la nord, pe când Rusia, al cărei obiectiv era Constantinopole, propunea un atac spre sud. Probabil că, din punct de vedere militar, în situația de atunci, Rusia avea dreptate. A existat deci o greșeală din partea statului major român, greșeală atenuată însă prin faptul că planul românesc a fost adoptat de toți aliații din Apus.

putându-se întâmpla ca aceștia, chiar dacă România ar fi acceptat planul rusesc, ei să-l respingă.

Vorbind despre efectivele puse în linie de România, Danilov comite o eroare, probabil voită, afirmând că ele nu treceau de 250.000 oameni, pe când, în realitate, efectivele armatei române au fost la începutul războiului de opt sute de mii, dintre cari combatanți aproape 600.000. El acuză, cu această ocazie, guvernul român, că se angajase formal să trimită pe front o jumătate de milion de oameni, că nu s'a ținut însă de cuvânt, trimițând în luptă abia 250.000, adică 10 divizii active și zece de rezervă.

Pregătirea de război o declară defectuoasă, spunând că artileria era slabă și numeric insuficientă, ne cuprinzând aproape de loc baterii grele. Personalul de comandă era lipsit de experiență, spatele armatei nu era pregătit pentru război și chestiunile de aprovizionare nu erau puse la punct. Acuzațiuni în mare parte îndreptățite, formulate de toți acei, cari au judecat cu imparțialitate pregătirea noastră.

V. P. RĂMNICEANU

Stăpânii României de astăzi

Biruitoarii sunt, de obicei, generoși. Căci a doua zi după triumf, învișunarea luptei se prefacă într'un simțământ al iertării față de toți. Popoarele fericite, zice-se, nici n'au istorie. Cele care-au avut mult de suferit, după ce reușesc să înfrângă vitregia destinului, își pierd memoria.

Așa am pășit și noi, de îndată ce cătușele robiei au căzut. Strângându-ne mâna frățește sub cerul înseninat de libertate al României-întregite, ne-am îngropat cu cinste morții, ne-am încheiat socotelile cu trecutul și ne-am îndreptat privirile spre zările iluminate de făgăduinți ale zilei de mâine. Impotriva inamicilor de ieri n'am voit să ne răzbunăm: ne-am mulțumit cu roadele strălucite ale dreptății victorioase. Impotriva greșiților din mijlocul nostru n'am pornit cu biciul pedepsei în mână: am acordat amnistia.

Din păcate, însă, în loc să fie mulțumiți, că n'au fost aruncați din mijlocul societății românești ca niște netrebnice otrepe cari au îndeplinit în tabăra dușmană cele mai josnice servicii, acești beneficiari ai îngăduinței obștești, strânși într'o spurcată solidaritate a păcatului, se străduiesc să pună mâna pe țara născută din jertfele altora, și să ajungă stăpânii ei. În bună parte au și reușit.

Iată trei oameni, cari au fost cocoșați de slăbiciunea noastră a tuturoră în fruntea treburilor României-întregite, în loc să fi fîntuiți, așa cum s'ar fi convenit, la stâlpu infamiei.

Cel dintâi este dl Iuliu Maniu, voluntarul austriac, care de bună voia lui, la vârsta de peste patruzeci de ani, a îmbrăcat uniformă chezarocrăiască, și, într'o vreme când prizonierii ardeleni și bănățeni din Siberia veneau să se înroleze în Moldova în armata regelui Ferdinand, a plecat să contribuie la realizarea visului milenar bătându-se cu italienii pe Isonzo.

Cel de-al doilea este dl Alex. Vaida, românul habsburg, care, atât de puțin a nădăjduit în izbânda ideii românești, încât, la sfârșitul lui August 1916, pe când grănicerii români treceau hotarul blestemat al Carpaților dăruindu-și viața pentru liberarea Ardealului, se așeza indignat la masa de scris și trimitea prin *Reichspost* din Viena blestemul generațiilor viitoare asupra Suveranului dela București, care îndrăznise să ridice sabia împotriva Austro-Ungariei.

Cel de-al treilea este dl Șt. Csicsó-Pop, sluga guvernului maghiar, care în ședința dela 8 Septembrie 1916 a Camerei din Budapesta se ridica să rostească următoarele cuvinte:

— „*Partidul național român din Ungaria, cu adâncă indignare a luat spre știință vestea, cumcă România vecină a pășit în șirul inamicilor patriei noastre și a declarat războiu Monarhiei noastre. (Să auzim, să auzim). (Adunarea manifestă indignare).*

În interval de una mie de ani, poporul român din Ungaria în coințelegere frățească cu unghurimea, și-a apărat patria contra tuturor inamicilor externi și tot așa și în decursul războiului prezent, ceea ce recunosc toți factorii competenți; soldații de naționalitate română au dat dovezi cu vitejie despre credința lor față de tron și patria maghiară (aprobări vii din toate părțile Camerei, aplauze în stânga), apoi cei rămași acasă, în coințelegere cu toate popoarele Ungariei și cu abnegație, au adus toate jertfele posibile pentru glorioasa noastră armată și în interesul învingerei finale. (Aprobări vii din toate părțile Camerei).

Credința poporului român din Ungaria, față de tron și patrie, este neînfrângibilă (trăiască, în dreapta; aprobări în stânga), pe care declararea de războiu sosită pe neașteptate nu poate clătina (vii aprobări, să auzim, să auzim) și poporul român, ca și până acum, așa și pe viitor, își va apăra patria și tronul Regelui sau apostolic, cu sângele și averea și cu toate jertfele posibile, contra oricărui inamic, ori și dincotro ar veni acela. (Strigăte vii: să trăiască, și aplauze din toate părțile Camerei)“.

Și acum, priviți sancțiunile aplicate după șaisprezece ani oame-
nilor cari au făcut asemenea declarații.

Cel dintâi, voluntarul austriac, a ajuns prim-ministru al României întregite.

Cel de-aldoilea, românul habsburg, mâna dreaptă a acestuia, pașnic al ordinii publice în țară.

Cel de-al treilea, sluga guvernului maghiar, președinte al Parlamentului, care a procedat la complectarea Regenței.

Iar românul ardelean, care, luând drumul pribegiei, a ridicat glasul său pentru înfăptuirea unității naționale, hotărât să nu se mai întoarcă acasă decât odată cu oștile liberatoare ale regelui Ferdinand, a fost numit trădător al Ardealului. Il cunoașteți și pe acesta. Este d. Octavian Goga.

RADU ARIEȘANU

Cronica politicei externe

Situația politică în Anglia

Dacă în Franța, președintele republicii n'a recurs aproape niciodată la dizolvarea Camerei, în schimb în Anglia, această prerogativă a șefului statului se practică foarte des, oricâte ori guvernul crede că nu are altă soluție pentru a ieși dintr'un impas sau când este nevoit să consulte corpul electoral asupra unei probleme sau reforme importante.

Guvernul d-lui Mac Donald, sprijinindu-se pe o minoritate și fiind avizat, pentru a putea governa, la voturile liberale, se găsește astăzi în situația de a nu putea înfăptui decât reformele agreabile partidului liberal.

Dacă a ezitat până acum să se folosească de această prerogativă, motivul trebuie căutat în faptul că, mulțumindu-se să-și realizeze deocamdată numai anumite puncte din program, credea că opinia publică nu este încă destul de pregătită, ca, din noi alegeri, să rezulte o majoritate laburistă. De aceea a primit această situație precară, guvernând timp de doi ani cu mâinile legate, voind să evite noi alegeri, al căror rezultat era problematic.

În ultimul timp însă situația s'a agravat. Conservatorii, crezând că a sosit momentul să revie la putere, dau asalturi vehemente, iar liberalii nu mai sunt atât de hotărâți să acorde sprijinul lor guvernului.

Din această cauză dizolvarea apropiată a Camerei comunelor pare sigură, fie că d-l Mac Donald se va hotărî la acest pas din proprie inițiativă, fie că liberalii și conservatorii, unindu-se pe o chestiune oarecare, îi vor da un vot de blam.

Din viitoare alegeri, conservatorii speră, mai ales față de probabila nereușită a conferinței pentru desarmarea navală considerată ca un eșec al guvernului, să obție majoritatea necesară pentru a putea fi chemați din nou la cârma statului.

Pentru a-și mări șansele, conducerea partidului conservator, căutând să înlăture toate neînțelegerile existând în partid, a reușit să restabilească armonia, precum și autoritatea în trecut cam zdruncinată a șefului partidului, d-l Baldwin.

Mai mult încă, d-l Baldwin a izbutit să anihileze efectele propagandei lordului Beavenbrook, fondatorul noului partid „United Empire”, al cărui program este apărarea vamală nu numai a industriei ci și a producției agrare și alimentare.

Fără a accepta categoric acești punct de program, d-l Baldwin a anunțat în mod oficial că va recurge, imediat ce va veni la putere, la un referendum popular în această chestiune.

Prin această tactică, cu care partidul s'a declarat mulțumit, acțiunea lordului Beavenbrook a fost stânjenită, astfel că deocamdată partidul conservator și-a recăpătat vechea sa soliditate.

În ce privește pe d-l Mac Donald, și acesta speră să iasă victorios din alegeri, biziindu-se pe încrederea păturilor populare. Totuși situația conservatorilor fiind mai bună, se poate prevedea că izbânda va fi de partea d-lui Baldwin, și că, după toate probabilitățile, vom avea încă în cursul acestui an o schimbare de regim.

Bugetul Ungariei

Zilele trecute Camera dela Budapesta a votat bugetul pe anul 1930—31, prevăzând la încasări 896,659,000 pengö și la cheltueli 895,689,000. Adăogând bugetul căilor ferate și al celorlalte instituții autonome de stat, care prevede 504,441,000 la venituri și 502,441,000 la cheltueli, obținem un total de 1,401,100.000 pengö, față de 1,398,130,000, cu un excedent de 2,970,000.

Transformat în lei, bugetul Ungariei este de aproximativ 42 de miliarde, aproape cât bugetul României, deși întinderea ei nu este nici pe jumătate cât a țării noastre, și deși populația Ungariei nu trece de 8—9 milioane, pe când a României se apropie de douăzeci.

Ar fi deci interesant să se studieze în amănunt bugetul Ungariei, pentru a vedea căror cauze se datorește această situație inferioară în care se găsește România față de vecina ei dela vest.

Aceasta ne fiind posibil în cadrul acestui articol, ne mărginim să relevăm, din expunerea de motive care însoțește proiectul, grija cea mare pe care statul maghiar, spre deosebire de cel român, o poartă agriculturii. Ministerul de finanțe se îngrijește de această ramură principală de producție, mijlocindu-i împrumuturi pe termene lungi cât și pe termene scurte, astfel că agricultura, dispunând de bani effini, a putut să progreseze, pe când a noastră a decăzut complet.

Interesant în deosebi este modul în care guvernul maghiar crede, că se poate înlătura criza prin care trece agricultura din cauza prețurilor scăzute pe piața mondială.

Ministrul de finanțe afirmă în expunerea sa, că prin sporirea producției criza poate fi înlăturată. „Dacă reușim să ridicăm producția

numai cu o sută de kilograme la iugăr — spune expunerea de motive — ajungem să obținem pe recolta de pe un iugăr tot atât cât obțineam anul trecut, când prețurile erau urcate“.

Deci: îmbunătățirea modului de exploatare și raționalizarea muncii, mijloace care în România ar fi cel puțin tot atât de salutare, cu atât mai mult cu cât exploatarea agricolă la noi, dela expropriere încoace, se face în modul cel mai rudimentar. Sporirea producției ar constitui astfel și în România unul din mijloacele care ar putea completa ei înlăturare.

* * *

În expunerea sa, ministrul de finanțe Wekerle, își dezvoltă programul său economic, pe baza căruia nădăjduște să îmbunătățească situația economică și financiară. În primul rând precizează economii pe toate terenurile, propunând în acest scop, între altele, reducerea treptată a numărului funcționarilor, într'un interval de cinci ani cu 10%, precum și complecta reformare și simplificare a administrației și acelei financiare în special, sperând astfel să obțină economii importante. În bugetul actual economiile realizate se ridică la 30½ milioane pengő.

Pentru înlăturarea crizei ministrul mai anunță și necesitatea de a revizui taxele vamale. El afirmă că acestea, instituite pentru a apăra industria națională, trebuiesc totuși reduse, pentru că scumpesc standardul de viață și pentru că împovărează pe consumatorii acestei industrii, deci majoritatea populației, cu toate cheltuielile enorm de mari necesitate de apărarea industriei.

Observație foarte justă, care, dacă se potrivește în Ungaria, unde industria este destul de puternică, cu atât mai mult se potrivește în România, unde industria fiind abia la începuturile ei, principala ramură de producție rămâne agricultura.

V. P. R.

GAZETA RIMATĂ

Buricul pământului

*Blajul, ne spune-un canonic,
Este-al pământului buric!
Adam și Eva, oropsiți,
La Blaj au fost adăpostiți!
Adevăratul paradis
A fost în Veza, mi s'a zis
De către unii canonici.
Pe vremea=ceea erau mici,
Și=aduc aminte ca prin vis,
Dar, totuș, faptul e precis.*

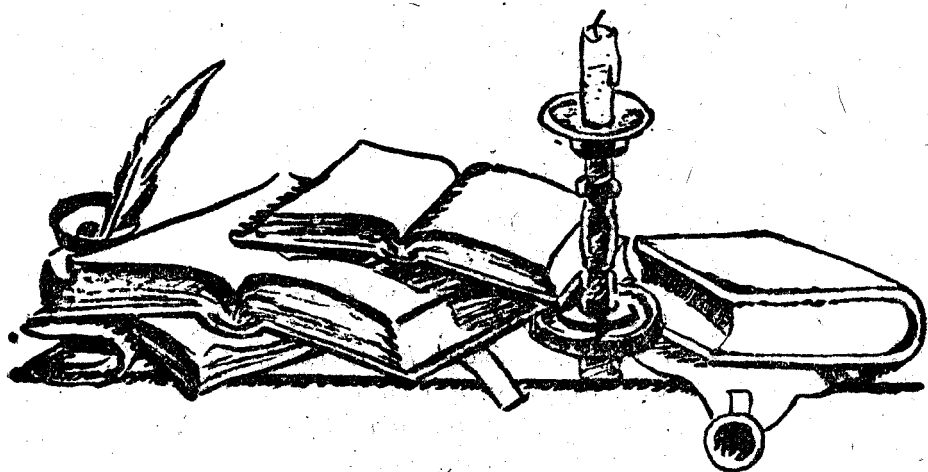
*Mai mult, Isus venind din cer
S'a coborât într'un ungher
Al Blajului umil și mic
(Ne relatează=alt canonic).
I-au dat onorul cuvenit,
Până puțin a hodinit,*

*Apoi Divinul inspirat,
Cu tot poporul luminat,
In goana Lui spre ideal
Făcu partidul național!*

*Chiar Dumnezeu Atotputinte
L'a pus pe Măniu președinte.
Convins de mâna lui de fier,
Cristos s'a ridicat în cer,
Și-atunci, părăndu-i lui Ghiulică,
Că România e prea mică
Spre Roma a plecat din Blaj
Cu popa Man, fără bagaj,
Trecând prin foc, trecând prin apă,
Și se făcu Ghiulică papă...*

*De-atuncea lumea-i guvernață
Numai de mintea luminată
A lui Maniu și Cicio Pop,
Având de sfetnic pe Chirtop...
Iar când vremelnicul guvern
Se va preface în infern,
Se vor întoarce toți la Blaj
(Doar cu ceva mai mult bagaj)
Pe locul minunat și mic
Ce-i al pământului buric...*

SEPTIMIU CORCODUȘ

ÎNSEMNĂRI

Mojiunea. — Am vorbit în altă parte a revistei despre actul politic al congresului partidului poporului, care, față de împrejurările grave de astăzi, are însemnătatea unei lămuriri definitive.

Cuvintele sincere ale dlui general Averescu, cuvinte cântărite cu tot simțul răspunderii, cuvinte aruncate în cumpănă în deplină cunoștință de cauză, au ridicat ca prin farmec vălul apăsător al rețențelor, rostind marile adevăruri ale vieții noastre publice, cu aceeași claritate, cu aceeași liniște, cu aceeași hotărâre, ca și pe vremea marilor ofensive militare organizate altădată pe front pentru apărarea patriei și mântuirea onoarei naționale. Concluziile constatărilor, pe cari șeful partidului poporului le-a înfățișat atât de lapidar, au fost codificate într-o mojiune, tot atât de clară, de liniștită și de

hotărâtă, care, acum când scriem aceste rânduri se găsește sub ochii, de o inegală putere vizuală, ai Regenței. Textul mojiunei a fost reprodus în diferite ziare, dintre cari câteva au fost, din această pricină, confiscate. Noi îl retipărim în întregime în *Țara Noastră*, pentru ca din paginile acestei reviste să nu lipsească un document atât de însemnat, destinat să precedeze o schimbare capitală în politica României întregite.

Iată hotărârile congresului partidului poporului ținut la București 23 Martie 1930:

1. Congresul este convins că întreg partidul poporului rămâne și mai departe neștrămutat în credința, că forma de guvernământ necesară țării noastre, — oricari ar fi evenimentele actuale și cele ce vor veni, — este monarhia constituțională cu regim reprezentativ.

2. Congresul constată că țara are la cârmă ei un guvern care, din cauza com-punerii și a lipsei sale totale de pregătire, a turburat foarte adânc viața noastră de stat;

Un guvern care a venit la cârmă prin mișcări turbulente, amenințând țara cu răz-boiul civil;

Un guvern care și-a constituit Parla-mentul, prin alegeri pătate de sânge, având la baza lor cea mai desmățată și josnică demagogie și cele mai nerușinate fraude;

Un guvern care a paralizat viața parla-mentară, luând membrilor majorității demi-siile în alb și obligând opoziția de a nu mai lua parte la lucrările Parlamentului;

Un guvern care, odată instalat la cârmă și terminate alegerile, a dus o politică în contradicere cu toate principiile proclamate în opoziție ca și cu acelea arborate explicit în manifestele electorale.

3. Congresul constată cu părere de rău că demersurile șefilor opoziției pe lângă consiliul de Regență, nu au fost luate în seamă.

Demonstrațiunea pașnică și demnă de la 27 Octombrie 1929, la care au luat parte peste 40.000 săteni veniți din toate unghiuri-le țării, nu a fost luată în serios, tocmai pentru că a fost o demonstrație pașnică, iar nu turbulentă ca cele ale partidului național-țărănist. Congresul crede că tocmai caracte-rul demn al acelei demonstrațiuni trebuia să fie o indicațiune din cele mai puternice și mai șugestive.

4. Congresul constată că guvernul induce consiliul de Regență neconținut în eroare prin afirmațiuni lipsite de orice scrupul și ne-adevărate și că, pe baza lor guvernul obține dela consiliul de Regență aprobări profund dăunătoare intereselor politice și economice ale țării.

5. Pentru toate aceste considerațiuni congresul declară guvernul de dușman al actualei organizațiuni de stat, pe care o subminează metodic sub toate raporturile.

6. Congresul crede că toți partizanii sin-ceri ai ideii de ordine sunt dator să se considere de astăzi înainte în stare de le-

gitimă apărare, putând folosi orice mijloace pentru ca, printr-o acțiune energică dar anti-revoluționară, să isgonască dela cârmă actualul guvern de esență revoluționară.

7. Congresul crede că, în urma pagu-belor enorme pricinuite statului prin îm-prumuturile contractate, dar fără a îmbună-tăți, ci înrăutățind din ce în ce mai mult situațiunea economică și financiară a țării, guvernul nu mai are dreptul de a dispune de bunurile statului, nici pentru a le în-străina, nici chiar pentru a le amaneta.

De aceea congresul consideră că va fi o adevărată datorie pentru viitorul guvern de a urmări în averile lor pe toți aceia, cari vor mai încheia asemenea tranzacțiuni pă-gubitoare, precum și pe aceia, cari le vor aproba.

8. Congresul crede, că este în interesul suprem al țării ca, în locul acestui guvern revoluționar și dăunător, să fie reinstalat la cârmă guvernul partidului poporului, între-rupț în activitatea lui bine-făcătoare prin lovitura de stat din noaptea de la 4-5 Iunie 1927, după cum însuși partidul na-țional-țărănist a mărturisit-o în cele două moțiuni ale sale citite la Alba-Iulia, la 6 Mai 1928.

Mână tare. — Guvernul dlui Iuliu Ma-niu își inchipuie, că a găsit în sine însuș destulă energie pentru a începe o cârmuire de mână tare. În realitate, însă, și-a pier-dut capul... Apărătorii dreptului cetățenesc de întrunire au încercat să zădărnicească cu forța congresul negustorilor, cari se strân-geau să protesteze împotriva urgiei fiscale a dlui Virgil Madgearu. Matadorii libertății nestânjenite a presei au confiscat ziarele, cari au publicat dări de seamă despre con-gresul partidului poporului. Tribunalul demo-crației române au votat o lege excepțională pentru a lovi cu toată strășnicia, nu pe cei cari seamănă anarhia în țară, ci pe cei cari denunță primejdia.

Partidul național-țărănist se așează astfel, de bună voie, într-o situație de două ori ridicolă. Își rencăgă dintr'odată, toate prin-

ciunile pe cari le îmbrățișa cu o ardoare ostentativă la vreme de opoziție, și se re-
pede să reprime cu sremută violență o ac-
țiune politică îndreptată împotriva sa, care
uzează de mijloace neasemănat mai loiale
decât cele întrebuițate de el însuș, altă-
dată. Intr'un discurs ținut la Cameră, d.
Virgil Madgearu, proaspăt întors dela
Roma, a lansat noua lozincă a partidului,
declărând zădărnicia oricăror principii față
de alie interese superioare amenințate. Prin-
cipiile, în acest caz, se confundă cu ideile
pe spinarea cărora domnia național-jărăniști
au călărit spre culmile puterii. Interesele
superioare amenințate se confundă, la rân-
dul lor, cu nevoia imperioasă, și resimțită
de întreaga națiune, în care se găsește d.
Iuliu Maniu de a rămănea la cârmă până
când se va desăvârși bolșevizarea Basara-
biei și se vor împărți samsarilor regimului,
prin decizii mai mult sau mai puțin false,
toate pădurile statului din Ardeal...

Iată ce fel de dictatură ni se pregă-
tește! Nerozia politicei financiare a căr-
murei actuale a sărăcit țara: cei cari in-
drăznesc să se plângă vor merge, să se
consoleze, la pușcărie. La granița răsări-
teană, lângă Nistru, acțiunea de destră-
mare a comunismului își intensifică unelti-
rile subt privirile impasibile ale guvernului:
cei cari dau alarma vor fi închiși, în locul
șpionilor și agenților revoluționari, la Jilava.
Pe toată suprafața Ardealului oamenii de
încredere ai dlui Aurel Dobrescu operează
ca în codru: cei cari vor denunța pe pot-
logari vor fi trimiși, în locul Vornicilor a-
flași cu misiuni în străinătate, la Văcărești.

Dulce țară!

Din fericire, noi cunoaștem deștul de
bine mâna pertractoare a dlui Iuliu Maniu,
mâna pușnică a dlui Virgil Madgearu,
mâna întinsă a dlui Aurel Dobrescu, și
putem să liniștim pe cetățeni că niciuna
din acestea nu se va prefăce în mână tare...

Recunoaștere tacită. — În admirabila
expunere rostită înaintea congresului parti-
dului poporului, d. general Averescu a fi-

xat, cu o logică impecabilă, toate răspun-
derile groaznicei situații în care se găsește
astăzi țara. Deci, și pe aceea, destul de
greă, a partidului liberal, căre, prin lovi-
tura dela 4 Iunie 1927, ascultând numai
de propriul său egoism, a întrerupt firul
normal al vieții noastre politice prin răstur-
narea pe căi piezișe a unui guvern aflat în
plină activitate creatoare. Înregistrând a-
ceastă parte din cuvântarea șefului partidu-
lui poporului, *Viiitorul*, oficiosul liberal, răs-
punde printr'o notă, redactată după toate
semnele de însuș d. Vintilă Brătianu, care,
ocolind discuția asupra evenimentelor de-a-
tunci, spune: — „Prea suntem aproape
de acele timpuri și prea sunt chestiuni
grave la ordinea zilei, pentru a face noi
singuri — părtași sau adversari — jude-
carea faptelor și a atitudinelor noastre pro-
priei“.

„Să lăsăm istoriei, ca în timpuri mai li-
niștite și mai îndepărtate, să-și dea sentința
ei, iar astăzi să ne îngrijim numai de eve-
nimentele prea grave prin care trecem și
care singure pot influența lupta de apărare
ce avem datorită cu toți bunii români să o
ducem, fără alte griji de ordin secundar“.

Ar fi de obiectat, că până la judecata
istoriei, care urmându-și propria sa menire se
va pronunța mai târziu, efectele greșelii să-
vârșite de partidul liberal în vara anului
1927 se resimt acum, că o serioasă pro-
blemă a prezentului, a cărei grabnică des-
legare a devenit necesară pentru însăș mân-
tuirea țării dintr'un greu impas. Oricum,
răspunsul partidului liberal la reproșurile
dlui general Averescu vine ca o recunoaș-
tere tacită a unui evident adevăr, punând
în adevărata ei lumină cărmuirea partidului
poporului din 1926—1927, care, nu numai
prin comparație cu cea de astăzi, dar prin
rezultatele dobândite într'un timp atât de
scurt, deschidea țării — după expresia dlui
N. Iorga — toate posibilitățile de realizare
pentru viitor.

Întreruperea acestei guvernări, într'un
moment când nici interesele țării nici glasul
păturilor populare n'o cereau, ne-a adus

unde suntem astăzi. Partidul liberal să nu se supere, dacă reamintim mereu acest adevăr... istoric. Din cuprinsul lui se degajează, pentru noi, și rețeta politică a crizei de azi. O eroare nu se trimite spre judecată înaintea posterității câtă vreme se mai poate repara de contemporani.

Alarmismul economic. — În toate treburile importante ale țării, guvernul actual adoptă întocmai politica struțului. Se mulțumește să se întorcă, pur și simplu, cu spatele spre primejdie, pentru a-i tăgădui cu hotărâre existența. Așa a făcut în privința situației din Basarabia. Așa face cu problema economică. Punc la cale legi drastice pentru a pedepsi pe așa numiții alarmiști.

Ce-ași spune despre starea mintală a unui om, care în loc să pornească să stingă focul, se repede să se ia la bătaie cu vecinul care a venit să-i comunice în grabă această neplăcută veste?

Iată legea pentru reprimarea plângerilor îndreptate împotriva crizei financiare și autorităților ei. Ce foloase va da pentru țară? O să acceptăm să ne furăm căciula singuri? Căci, judecați puțin. Lumea dela noi, agricultorii cași funcționarii, muncitorii cași comercianții știu, prea bine, din frista lor experiență, cât de rău stau lucrurile. Nișmenii nu mai are nevoie să dea alarma. Fiecare ia contact cu realitatea pe pielea lui proprie. Mai rămâne străinătatea. Încontestabil, că orice om politic român, care împins de resentimente de partid încearcă să zdruncine creditul țării dincolo de hotare săvârșește un atentat împotriva intereselor țării. Dacă o asemenea faptă s'ar fi pedepsit și mai înainte, desigur că d. Virgil Madgearu, autorul faimoasei broșuri de ponegrire a finanțelor românești, ar sta azi la închisoare. Partidul național-țărănesc ar fi pierdut, poate, un luptător, dar România nu s'ar fi îndoliat...

Să nu se creadă, însă, că străinătatea nu-i perfect informată de ceea ce se petrece la noi acasă. Adeseori mai bine decât noi

înși-ne... De aceea, lupta împotriva gongoriței alarmismului e stupidă. O știre defavorabilă falsă, lansată din oficine interesate, nu găsește ecou. O știre defavorabilă autentică nu poate fi înlăturată de nicio desmintire guvernamentală. Adevărul răzbată repede la lumină când sunt în joc interese bănești.

Nu vrea Blumenfeld! — Într-o vreme când toate mărturiile serioase venind din Basarabia spun despre primejdia uneltirilor comuniste, numai gazetele din strada Sărindar, adevărate cuiburi de simțire patriotică, se silesc să ne liniștească, dându-ne toate asigurările, că în provincia dintre Prut și Nistru domnește cea mai deplină liniște. Presa noastră democrată se teme grozav, ca gospodăria unor oameni de ordine de felul lui Stere, Moldovanu și Tibacu, să nu fie zădărnicită de amestecul desagrabibil al autorităților militare.

Iată printruce, paralel cu acțiunea de amorțire a îngrijorărilor obștești privitoare la situația de dincolo de Prut, d. Kalman Blumenfeld dela *Adevărul*, sub nenumăratele sale pseudonime, duce o adevărată campanie de defăimare a armatei, sigur fiind dinainte, că pentru această faptă a sa nu va avea de suferit rigorile niciuneia din legile excepționale, făurite în mare grabă în laboratoarele guvernului. Pedepsiți vor fi numai alarmiștii...

Ofensele aduse corpului nostru ofițeresc în coloanele acestor ziare sunt deopotrivă de cutezătoare și de metodice. Scrutatorii vor pricina, în teama lor de contact cu autoritățile militare, merg atât de departe, încât nu sfiesc să scrie negru pe alb cuvinte ca acestea: „*Militarii nu-și ascund pofta de a conduce, ca și cum țara ar fi uitat roadele operei administrative ale unora din reprezentanții armatei*”. („*Adevărul*” din 20 Martie). Ce însemnează această insultă, și, mai ales, prin ce subit curaj civic se explică? Ce amintiri urâte are țara de pe urma operei administrative a reprezentanților armatei? Prin ce se poate

dovedi, că militarii ar nutri poftă vinovate de a conduce țara, în disprețul împotrivirii categorice a d-lui Kalman Blumenfeld?

Toți acești îndrumători de opinie publică, a căror oroare de uniformă ostășească se etalează cu atâta desinvoltură sub regimul bleg al d-lui Iuliu Maniu, sunt, după cum bine știți, foști clienți ai Curților marțiale, sau chiulangii cari n'au ținut niciodată o armă în mână, cari nu sunt tocmai în regulă cu îndatoriile de ordin militar, și cari au o repulsiune instinctivă față de orice chipiu ofițeresc. Pentru aceste motive, și pentru altele cari se vor vedea, dl Kalman Blumenfeld și soții săi s'au declarat hotărât împotriva amestecului armatei în Basarabia.

Să ne fie, însă, îngăduit, cerându-ne dinainte iertare pentru părerea noastră reacționară, să spunem, că la o adică, hotărul Nistrului n'o să-l păzească nici foștii clienți ai Curților marțiale, nici chiulangii legii recrutării, nici dezertorul Moldovan, guvernatorul Basarabiei sub regimul imbecil al d-lui Iuliu Maniu, ci tot sărmana armata hulită, tot bieții ostași disprețuiți, tot urgisiții ofițeri stropiți pe strada Sărindar de toate calomniile. Și ni se pare, că cei pregătiți să moară pentru apărarea țării au, oarecum, dreptul de a se îngrijii de soarta ei și a lor...

Dezertori de diferite mărimi. — Cazul fostului dezertor din armata română, guvernatorul dela Chișineu al guvernului d-lui Iuliu Maniu, a ajuns să fie cunoscut de întreaga suflare a țării ca o mare rușine a vremii în care trăim. Numele Dumitru Moldovanu, un obscur agent electoral până mai ieri, a câștigat dintr'odată o tristă celebritate, ca Găetan, eroul ciocanului sadic sau Terente, răposatul rege al bălților. Toată lumea știe acum, că există în inima Basarabiei un om de încredere al sinistrului C. Stere, care a refuzat să depună jură-

mântul de soldat al României, care a fugit din armată, care n'a primit în zilele tragice cetățenia română, și înaintea căruia, acum, când a ajuns cel mai înalt funcționar la guvernului în provincia de peste Prut, drapelul zdrențuit de gloanțe pe câmpul de luptă trebuie să i se închine la marile aniversări naționale.

Sunt, însă, și dezertori de dimensiuni mai modeste. Iată un caz, pe care nedestăinuiește cu o îndreptățită indignare ziarul *Universul*:

Primăria municipiului București a primit adresa nr. 3043 a regimentului 34 Constanța, prin care i se cere să trimită la cercul de recrutare al Capitalei pe funcționarul *Arnold Nathan Grunberg*, spre a fi înaintat la Constanța, fiind dezertor din 1928.

Acesta se numește azi *A. Deleanu*, și e șeful de cabinet al d-lui Dem. I. Dobrescu, președintele comisiei interimare.

Întâmplarea poate să pară multora neînsemnată, mirându-se că ne mai luăm osteneala a o înregistra: Un pârliț de șef de cabinet dela primărie! Totuși, noi o găsim caracteristică. Mai întâi, fiindcă ne amintește încă odată, căți Grunbergi cari își zic Deleanu, căți Honigmani cari își zic Fagure, căți Braueri cari își zic Graur, s'au repezit, sub un nume de împrumut, să dea ajutorul lor patriotic și desinteresat cârmuirii dlui Iuliu Maniu. Ei sunt, foarte adeseori, certați cu justiția, dar tocmai această împrejurare constituie a doua coincidență de mână de reținut. Cum vreți să fie altfel, când de sus și până jos trebile țării au ajuns pe mâna slugilor de ieri ale dușmanilor noștri, când președinte al Camerei a ajuns dl. Șt. Csicsó Pop, iar stăpân al Basarabiei C. Stere?

Un proverb românesc, cam trivial, spune: Peștele dela cap se împute. Atmosfera morală dintr'o țară, de-asemeni.